VALTUUSTOALOITE

Kehitysvammaisten henkilöiden lääkäripalvelujen laadun, kielellisten oikeuksien ja omavalvonnan varmistaminen Pohjanmaan hyvinvointialueella

Pohjanmaan hyvinvointialueen kehitysvammaisten henkilöiden asumispalveluihin liittyvistä lääkäripalveluista on noussut julkisuuteen ja omaisten yhteydenotoissa vakavia huolia. Ne koskevat muun muassa asiakkaan mahdollisuutta asioida valitsemallaan kansalliskielellä, lääkitysmuutoksista tiedottamista, asiakkaan osallistumista omaa hoitoaan koskeviin ratkaisuihin sekä kehitysvammaisuuteen liittyvän lääketieteellisen asiantuntemuksen saatavuutta.

Vastuulääkärimallin tarkoitus on turvata hoidon jatkuvuus. Jatkuvuus ei kuitenkaan yksin riitä, jos asiakkaan ja lääkärin välinen ymmärrys, hoidon yksilöllinen arviointi tai tiedonkulku ei toteudu. Erityistä huomiota on kiinnitettävä henkilöihin, joilla on vaikeuksia ilmaista itseään ja joilla ei ole läheistä seuraamassa heidän hoitonsa toteutumista.

Omaiset ovat kertoneet tuoneensa huoliaan hyvinvointialueen tietoon jo pitkään. Siksi on tarpeen selvittää paitsi itse palvelumallin toimivuus myös se, miten hyvinvointialue käsittelee saamansa palautteen, muistutukset ja turvallisuushuomiot: kuka vastaa niiden arvioinnista, millä aikataululla mahdolliset puutteet korjataan ja miten korjaavien toimien toteutumista seurataan.

Esitän, että Pohjanmaan hyvinvointialue:

1. Selvittää kehitysvammaisten henkilöiden asumispalveluihin liittyvien lääkäripalvelujen nykyisen järjestämistavan sekä arvioi, miten asiakkaan hoidon jatkuvuus, yksilöllinen hoidon tarpeen arviointi, potilasturvallisuus ja tarvittava erityisosaaminen siinä toteutuvat.

2. Varmistaa, että jokainen asiakas saa lääkäripalvelun valitsemallaan kielellä, suomeksi tai ruotsiksi, ja että myös henkilökunnan ja lääkärin välisessä tiedonkulussa ymmärretään asiakkaan hoidon kannalta olennainen tieto oikein.

3. Selvittää ja yhtenäistää menettelyt, joilla asiakasta kuullaan hänen hoitoaan koskevissa ratkaisuissa ja joilla lääkitysmuutoksista sekä lääkäripalvelujen järjestämistavan muutoksista annetaan tieto asiakkaalle ja tarvittaessa hänen hoitoaan koskevaan päätöksentekoon lain mukaan osallistuvalle henkilölle.

4. Arvioi, miten asiakkaan mahdollisuus käyttää eri lääkäripalveluja toteutuu käytännössä, miten asiakkaan oma tahto selvitetään ja aiheutuuko palveluvaihtoehdoista asiakkaille erilaisia maksuja. Mahdollisten maksuerotusten perusteet ja vaikutukset asiakkaiden yhdenvertaisuuteen tulee selvittää.

5. Selvittää, miten näihin palveluihin liittyvät muistutukset, omaisten yhteydenotot ja potilasturvallisuutta koskevat ilmoitukset on käsitelty, millaisiin korjaaviin toimiin ne ovat johtaneet ja miten toimien vaikuttavuutta seurataan.

6. Tuo arvioinnin tulokset ja tarvittavat korjaavat toimenpiteet aikatauluineen aluevaltuuston käsiteltäviksi. Arvioinnissa tulee kuulla myös palveluja käyttäviä kehitysvammaisia henkilöitä heille soveltuvin tavoin sekä vammaisneuvostoa ja omaisia.

Pohjanmaan hyvinvointialueen on pystyttävä osoittamaan, että lääkäripalvelut ovat turvallisia, ymmärrettäviä ja yhdenvertaisesti saavutettavia myös niille asiakkaille, joiden on vaikeinta itse puolustaa oikeuksiaan.

5.10.2026

Päivi Karppi, PS
Aluevaltuutettu